

VEGLEIÐING UM RÆTTIN TIL DÁTUFLUTNING, MÓTMÆLI OG TIL IKKI AT VERA FYRI AUTOMATISKARI VIÐGERÐ

Juli 2022

2. útgáva

Dátueftirlitið

Innihaldsyvirlit

1. Rætturinn til dátuflytning	1
1.1. Hvat fevnir rætturinn til dátuflytning um?	1
1.2. Rætturinn at fáa persónupplýsingar í einum skipaðum, vanligum nýttum og teldutækjum sniði	2
1.3. Rætturinn at fáa flutt sínar persónupplýsingar frá einum dátuábyrgdara til ein annan utan forðing	2
2. Rætturinn til mótmæli	5
2.1. Hvat fevnir rætturinn til mótmæli um?	5
2.1.1. Almenni rætturinn at mótmæla	5
2.1.2. Mótmæli í sambandi við beinleiðis marknaðarföring	7
2.2. Um viðgerðin einans fer fram til sögulig, hagfrøðilig og vísindalig endamál..	8
3. Rætturinn til ikki at vera fyri automatiskari avgerð, herímillum profilering	9
3.1. Hvat fevnir rætturinn um?	9
3.2. Børn.....	10
3.3. Undantøk	10
3.3.1. Viðgerð av viðkvæmum persónupplýsingum.....	11

1. Rætturin til dátuflutning

1.1. Hvat fevnir rætturin til dátuflutning um?

Rætturin til dátuflutning hefur fyrri tað fyrsta við sær, at skrásetti hefur rætt til at fáa sínar persónupplýsingar frá dátuábyrgdara, sum skrásetti sjálvur hefur latið dátuábyrgdaranum.

Fyri tað næsta inniber rætturin, at skrásetti hefur móguleika at fáa flutt hesar upplýsingar frá einum dátuábyrgdara til annan dátuábyrgdara. Hesar persónupplýsingar skulu uttan forðingar frá dátuábyrgdara kunna flytast úr einum KT-umhvørvi í eitt annað, um hetta tøkniliga letur seg gera.

Endamálið við rættinum til dátuflutning er, at økja eftirlitið, ið skrásetti kann hava við sínum persónupplýsingum.

Rætturin fevnir bert um persónupplýsingar, sum tann skrásetti sjálvur hefur latið dátuábyrgdara, um viðgerðin er grundað á samtykki ella á avtalu, og um viðgerðin er automatisk. Hetta hefur við sær, at rætturin til dátuflutning ikki er galdandi fyri viðgerð, sum er neyðug fyri at røkja samfelagsáhugamál, ella sum hoyrir undir almennari myndugleikaútinnan, sum er áløgd dátuábyrgdara.

Rætturin til dátuflutning kann t.d. nýtast í teimum førum, tá skrásetti ynskir tilboð uppá tænastr frá fleiri dátuábyrgdarum ella ynskir at skifta útbjóðara. Tað kunnu vera upplýsingar, sum eru latnir einum peningastovni, samskiftisfyrirøku ella tryggingarfelagi t.d. í sambandi við, at dátuábyrgdari skal geva tilboð.

At rætturin einans fevnir um persónupplýsingar, sum skrásetti sjálvur hefur latið, hefur við sær, at upplýsingar sum dátuábyrgdari hefur lagt afturat, grundað á tær upplýsingar, sum skrásetti hefur latið, ikki skulu latast skrásetta. Tað kann t.d. vera greining ella onnur viðgerð av persónupplýsingum, sum dátuábyrgdari hefur framt av virkseinum hjá skrásetta online, t.d. persónlig tilmæli til tónleik grundað á tónleik, ið skrásetti áður hefur lurtað eftir, ella upplýsingar í sambandi við eina kredittmeting.

Rætturinn til dátuflytning má ekki gera seg inn á rættindi hjá øðrum. Hetta merkir m.a., at verða upplýsingar fluttar frá einum dátuábyrgdara til annan dátuábyrgdara, og innihalda hesar upplýsingar persónupplýsingar um triðjamann, kann dátuábyrgdarinn, sum móttækur upplýsingarnar, bara brúka upplýsingarnar til somu endamál, sum tann upprunalagi dátuábyrgdarinn brúkti tær til. Nýggi dátuábyrgdarinn skal tí ikki brúka persónupplýsingar um triðjamann til egin endamál, sum t.d. at brúka samskiftisupplýsingar á kontaktlistanum hjá skrásetta til marknaðarføringsendamál.

Upplýsingar skulu gevast uttan forðingar, t.e. tú mást ikki seta í verk tiltøk ella vísa atferð, sum hefur til endamáls at sleppa undan ella at avmarka rættin hjá skrásetta til dátuflytning. Hetta kann t.d. vera at krevja gjald, nýta eitt óvanligt snið ella vísa atferð, sum ger tað trupult ella seinkar atgongdina til upplýsingarnar.

1.2. Rætturinn at fáa persónupplýsingar í einum skipaðum, vanligum nýttum og teldutøkum sniði

Persónupplýsingar, sum skrásetti móttækur, skulu vera í einum skipaðum, vanligum nýttum og teldutøkum sniði. Júst hvørjum sniði persónupplýsingar skulu vera í, er treytað av virksemi og vinnugrein. Mælt verður til, í tann mun tað letur seg gera, at nýta opnar og skjalprógvaðar standardar, so sum JSON, XML, CSV og líknandi. Umráðandi er, at persónupplýsingar verða latnar á ein slíkan hátt, at tað í mestan mun ber til hjá skrásetta at skilja upplýsingarnar og at brúka tær aftur.

1.3. Rætturinn at fáa flutt sínar persónupplýsingar frá einum dátuábyrgdara til ein annan uttan forðing

Skrásetti hefur rætt at fáa flutt persónupplýsingar til ein annan dátuábyrgdara uttan forðingar frá dátuábyrgdara, sum hefur persónupplýsingarnar.

Ein forðing kann bæði vera lögfrøðilig, tøknilig ella fíggarlig, um tiltøkini hava til endamáls at forða fyri ella darva einum øðrum dátuábyrgdara at nýta persónupplýsingarnar.

Ein dátuábyrgdari, sum hefur persónupplýsingar hjá skrásetta, skal, eftir áheitan frá skrásetta, flyta persónupplýsingarnar um skrásetta til ein annan dátuábyrgdara, um hetta tøkniliga letur seg gera. Hetta hefur við sær, at dátuábyrgdari eigur at taka støðu til KT-skipaninar, um tær kunnu flyta dátur til skrásetta ella aðrar dátuábyrgdarar.

Fær dátuábyrgdari eina áheitan frá skrásetta um at flyta persónupplýsingar til ein annan dátuábyrgdara, samsvarar tað við, at skrásetti sjálvur flytur upplýsingarnar til tann nýggja dátuábyrgdaran. Sostatt er tað ikki ábyrgdin hjá dátuábyrgdara at tryggja, at tann nýggi dátuábyrgdarin heldur galdandi lóggávu um dátuvernd.

Áðrenn dátuábyrgdari flytur persónupplýsingar um skrásetta til ein nýggjan dátuábyrgdara skal hann tryggja sær, at hann hefur skilt áheitanina frá skrásetta rætt, at tað eru røttu upplýsingar, ið verða fluttar.

Tað er eisini dátuábyrgdari, sum hefur ábyrgdina av, at persónupplýsingar verða fluttar trygt, og at óviðkomandi ikki fáa kunnleika um upplýsingarnar undir flutninginum. Hetta kann dátuábyrgdari t.d. tryggja sær ímóti við at brongla samskiftið, sum skal flyta tilfarið til nýggja dátuábyrgdaran.

Metir dátuábyrgdari, at hann hefur fingið fleiri upplýsingar enn neyðugt í mun til tey viðgerðarendamál, sum hann er dátuábyrgdari fyri, eigur hann ikki at goyma upplýsingarnar.

Dæmi 1 – Flutningur av kontaktlista frá einum teldupostveitara til annan

Ein kundi (K) ynskir at skifta teldupostveitara og heitir tí á veitara A um at flyta sín kontaktlista til veitara B.

Tað vísir seg seinni, at flutningurin ikki kann fara fram, tí sniðini (format), sum veitararnir nýta, eru ólík og tað riggar ikki at flyta ímillum.

Í hesum førinum kann tað ikki krevjast, at veitari A setur í verk tøkniligar loysnir, sum ger, at kontaktlistin kann flytast til veitara B. Í staðin má veitari A kunna K um forðingarnar, so kundin er greiður yvir, hví tað ikki letur gera hjá veitaranum at flyta upplýsingarnar.

Tá A kannar kundan um, at flytingin ikki er gjørlig, heitir kundin tí sjálvur um at fáa kontaktlistan, so hann sjálvur kann flyta upplýsingarnar til B.

B er ein kappingarneyti hjá A, og A velur tí, áðrenn útflyggjan av listanum, at strika einstakar kontaktir, so at kundin ikki kann fáa eins góða vøru frá B.

Við at strika einstakar kontaktir á listanum forðar A fyri, at upplýsingarnar kunnu móttakast og flytast uttan forðing frá dátuábyrgdaranum. A skal geva K fullfiggjaða listan.

2. Rættur til mótmæli

2.1. Hvat fevnir rætturinn til mótmæli um?

Skrásetti kann – av orsökum grundaðar á serligu stöðu hjá viðkomandi – mótmæla annars lógligari viðgerð av sínum persónupplýsingum.

Fær dátúabyrgdari eitt mótmæli frá skrásetta, skal hann tí taka stöðu til, um mótmælið er heimilað, eisini um viðgerðin annars er lóglig.

2.1.1. Almenni rætturinn at mótmæla

Skrásetti kann mótmæla, um dátúabyrgdari viðger persónupplýsingar á hesum grundarlagi:

- a) Viðgerðin er neyðug til tess at røkja samfelagsáhugamál ella uppgávur, sum liggja undir almennari myndugleikaúttinnan, sum dátúabyrgdaranum er álagt *ella*
- b) viðgerðin er neyðug fyri, at dátúabyrgdarin ella triðipersónur kann fylgja einum heimilaðum áhugamáli, um ikki áhugamál ella grundleggjandi rættindi og frælsisrættindi hjá tí skrásetta, sum krevja vernd av persónupplýsingum, koma fram um.

Dátúabyrgdari skal út frá einari ítøkiligari meting gera av, um skrásetti er í eini serligari stöðu sum ger, at mótmælið skal hava við sær, at viðgerðin skal steðga.

Skrásetti skal grundgeva fyri, hví viðkomandi mótmælir, og viðgerðin skal steðga. Grundgevingarnar skulu hava ávísan týðning og vera munandi, áðrenn viðgerðin skal steðgast. Um dátúabyrgdari ikki metir, at treytirnar fyri mótmæli eru loknar, skal hann upplýsa skrásetta um hetta og um orsøkirnar til tess.

Tá skrásetti hefur mótmælt eini viðgerð, hefur dátuábyrgdari – um mótmælið er heimilað - skyldu at steðga viðgerðini, uttan so at dátuábyrgdari kann vísa á týðandi heimilaðar orsøkir til viðgerðina, sum ganga fram um áhugamál og rættindini hjá skrásetta, ella tí at viðgerðin er neyðug fyri, at rættarkrøv kunnu sannast, gerast galdandi ella verjast. Eisini hetta er ein ítøkilig meting, sum dátuábyrgdari skal gera.

Dømi 2 – Almanakunngering av ættartræi á alnetinum

Ein ættargranskari (G) hefur yvir longri tíð gjørt eitt yvirlit yvir ættina (A). G hefur í hesum sambandi gjørt eitt stórt ættartræ, so limirnir av ættini A kunnu síggja úrslitini hjá G.

Eftir at ættartræið hefur ligið á heimasíðuni í eina viku, fær G ein teldupost frá einum borgara (B), sum er limur av ættini, og tí er at finna á ættartrænum. B biður G um at strika sítt navn frá ættartrænum. Orsøkin er, at B hefur eitt serstakt navn og eftirnavn, og at tað er eingin annar í Føroyum, sum hefur sama navn. B greiðir eisini frá, at hann arbeiðir hjá løgregluni í eini serligari rúsevnisdeild. B veit um mál, har starvsfelagar hava fingið hóttanir, og har familjulimir eru hóttir fyri at leggja trýst á løgreglufólk.

Vanliga er einki til hindurs fyri, at ættargranskarar kunnu almannakunngera ættartrø við vanligum persónupplýsingum, so sum nøvn, føðidag og nær viðkomandi er deyður, uttan samtykki frá skrásettu. Grundgevingin er, at ættargranskarans heimilaða áhugamál í at almannakunngera ættartræið í slíkum støðum í útgangstøðnum vigar tyngrí enn áhugamálini hjá skrásetta.

Í hesi støðu hefur B tó ført fram grundgevingar, sum hava ávísan og munandi týðning fyri, hví viðgerð av navninum hjá B ikki eigur at fara fram. G skal tí strika navnið hjá B frá almannakunngjørda ættartrænum.

2.1.2. Mótmæli í sambandi við beinleiðis marknaðarföring

Um tú viðger persónupplýsingar við atlit til beinleiðis marknaðarföring, hefur skrásetti rætt til at mótmæla hesi viðgerð.

Sami rættur til mótmæli er galdandi í sambandi við profilering, í tann mun profileringin viðvíkur beinleiðis marknaðarföring.

Ein profilering er ein og hvør automatisk viðgerð av persónupplýsingum, har upplýsingarnar verða brúktar til at meta um ymisk persónlig viðurskifti hjá skrásetta. Tað kann t.d. vera við atlit til at greina viðurskifti um persónligan sertokka (præferencer) ella áhugamál hjá skrásetta.

Skrásetti kann mótmæla nær sum helst, og mótmælið kann umfata alla viðgerð av sínum persónupplýsingum við atlit til beinleiðis marknaðarföring. Mótmælið kann eisini avmarkast til at umfata ávísar fyrítøkur ella ávís sløg av fyrítøkum. Dátuábyrgdari, ið viðger persónupplýsingar við atlit til beinleiðis marknaðarföring, ið móttekur eitt mótmæli um hetta frá skrásetta, skal steðga við at viðgera persónupplýsingar til hetta endamál.

Gev gætur, at um dátuábyrgdari fæst við beinleiðis marknaðarföring, kann hann ikki, uttan at samtykki er útvegað frá skrásetta, geva persónupplýsingar víðari til aðrar fyrítøkur ella vegna aðrar fyrítøkur brúka persónupplýsingar um skrásetta sum liður í beinleiðis marknaðarföring. § 6 í lögtingslóg um marknaðarföring¹ er galdandi, tá samtykki skal fáast til vega.

¹ [Lögtingslóg nr. 19 frá 8. mai 2008 um marknaðarföring, sum seinast broytt við lögtingslóg nr. 47 frá 12. mai 2015](#)

2.2. Um viðgerðin einans fer fram til søgulig, hagfrøðilig og vísindalig endamál

Rætturin hjá skrásetta til at mótmæla viðgerð er ikki galdandi, um viðgerðin einans verður framd til søgulig, hagfrøðilig og vísindalig endamál sbrt. § 36, stk. 3 í dátuverndarlógini.

Mett verður, at um treytirnar í stk. 3 eru loknar – t.e. viðgerðin einans fer fram til hesi endamál, og persónupplýsingarnar bert verða goymdar, so leingi tað er neyðugt – viga fyrilitini til samfelagsáhugamálini tyngri enn áhugamálini hjá hvørjum einstøkum skrásettum.

3. Rætturinn til ekki at vera fyri automatiskari avgerð, herímillum profilering

3.1. Hvat fevnir rætturinn um?

Skrásetti eigur ekki at vera fyri avgerð, sum einans er grundað á automatiska viðgerð, herímillum profilering, og sum hevur rættarvirknað ella á líknandi hátt týðandi ávirkar viðkomandi.

Automatiska viðgerðin fevnir m.a. um profilering. Tilvísingin til profilering hevur við sær, at skrásetti hevur rætt til ekki at vera fyri automatiskari viðgerð av persónupplýsingum, sum nýtir upplýsingarnar til at meta um ávís persónlig viðurskifti hjá skrásetta, og sum hevur við sær eina avgerð. Tað kann serliga vera fyri at greina ella meta um arbeiðsavrik, fíggjarliga støðu, heilsu, persónligar sertokkar, áhugamál, álitissemi, atferð, staðseting ella rørlur hjá viðkomandi.

Forboðið fevnir einans um viðgerð, sum á einhvønn hátt *metir* um persónlig viðurskifti hjá skrásetta. Hetta hevur við sær, at um eingin meting av persónligum viðurskiftum fer fram, er viðgerðin ekki fevnd av ásetingini.

Hetta kann t.d. vera, tá skrásetti skal taka pengar út í eini sjálvttøku. Automatiska viðgerðin, sum fer fram, og sum kann hava við sær, at skrásetti ikki kann taka pengar út, tí kontan er í troti, er ein automatisk avgerð, sum er grundað á fakta – t.e. eingin peningur er á kontuni – og ikki eina meting av persónligum viðurskiftum hjá skrásetta.

Um avgerðin hevur rættarvirknað ella á líknandi hátt týðandi ávirkar viðkomandi er ein ítøkilig meting í hvørjum einstøkum føri. Sum dømi kunnu nevnast avgerðir, sum hava við sær, at ein avtala verður ógildað, at skrásetti fær noktað eina sosiala veiting, ikki sleppur inn í eitt land ella ikki fær atgongd til eina útbúgving. Tá metast skal um avgerðin týðandi ávirkar skrásetta, skal eisini hædd takast fyri serligu støðuni, sum skrásetti er í.

Forboðið fevnir harumframt bara um avgerðir, sum einans eru grundaðar á automatiska viðgerð. Hetta merkir, at um ein persónur (t.d. ein málsviðgeri) metir um málið og tekur avgerð í málinum, sum í stóran mun er grundað á automatiska viðgerð, er forboðið ikki galdandi. Viðgerðin er loyvd um persónurin, sum er við í málsviðgerðini, veruliga hevur ávirkan og t.d. kann broyta niðurstøðuna, sum automatiska viðgerðin er komin fram til.

3.2. Børn

Automatisk viðgerð um børn eigur í útgangsstøðinum ikki at fara fram, tó at forboð ikki er sett fyri viðgerðini. Tú skalt tí vera serliga varin, tá upplýsingar um børn verða viðgjørðar automatiskt ella profilering fer fram.

3.3. Undantøk

Rætturin til ikki at vera fyri automatiskari avgerð er ikki galdandi, um avgerðin, sum automatiska viðgerðin kemur til, er neyðug fyri at *gera ella halda eina avtalu* millum skrásetta og dátuábyrgdara. Hetta kann t.d. vera, um dátuábyrgdari er ein banki og automatiskt viðger upplýsingar um skrásetta – t.d. aldur, inntøku, arbeiði og útbúgving – sum er neyðugt fyri at gera av, hvussu nógv skrásetti kann læna í bankanum.

Rætturin er heldur ikki galdandi, um avgerðin er *heimilað í lóg*. Tað er ein fortreyt, at henda lóg ásetur tiltøk, sum verja tann skrásetta, so sum at geva skrásetta møguleika at kæra eina slíka avgerð.

Automatisk avgerð kann vera tikin, um skrásetti hevur givið *samtykki*.

Í teimum förum, tá avgerð verður tikin fyri at *gera ella halda eina avtalu*, ella grundað á *samtykki*, skal dátúabyrgdari seta hóskaði tiltøk í verk fyri at verja rættindini hjá skrásetta. Hetta hevur m.a. við sær, at skrásetti í minsta lagi skal hava møguleika at krevja menniskjaliga uppíblending, at leggja síni sjónarmið fram og at mótmæla avgerðina. Sí dømi 3 niðanfyrri um hetta.

Dømi 3 – Lán frá banka

Ein kundi (K) vendir sær til bankan (B), tí K ynskir at vita, hvussu nógv hann kann læna frá bankanum til at keypa sær nýggjan bústað.

B hevur eina skipan, sum við ymiskum algoritnum kann taka avgerð um, hvussu nógv kundarnir hjá bankanum kunnu læna. Skipanin er gjørd á tann hátt, at hon m.a. savnar inn upplýsingar um inntøku, tiltøkupening, aldur, útbúgving, starv, royndir við at gjalda í avdráttum og hvar kundin býr.

Tá K fær at vita, hvussu nógv skipanin hjá B vil loyva K at læna, verður K ovfarin. K væntaði at kunna læna fyri eina millión meira, enn hvat skipanin er komin fram til. Hetta tí, at K hevur ráðført seg við kenningar, ið nýta sama banka.

Við støði í hesum heitir K nú á B um at taka eina nýggja avgerð við menniskjaligari uppílegging.

Sum útgangsstøði er automatiska avgerðin hjá B lóglig, tá viðgerðin er neyðug fyri at gera eina møguliga læniavtalu við K.

Í hesum førinum skal bankin tó taka eina nýggja avgerð, tí K hevur rætt at fáa avgerðina roynda við menniskjaligari uppílegging.

3.3.1. Viðgerð av viðkvæmum persónupplýsingum

Um tú viðger viðkvæmar persónupplýsingar í sambandi við tína avgerð ella profilering, hevur tú færri møguleikar at víkja frá útgangsstøðinum um, at skrásetti hevur rætt til ikki at vera fyri automatiskari avgerð, herímillum profilering.

Í hesum støðum kann dátúábyrgdari bert taka automatiskar avgerðir ella fremja profilering, um tann skrásetti hevur givið nágreiniligt samtykki, ella um viðgerðin er neyðug fyri at røkja týðandi samfelagsáhugamál.

Harumframt er tað krav, at dátúábyrgdari hevur sett hóskandi tiltøk í verk til verju av rættindum og áhugamálum hjá skrásetta. Hesi tiltøk kunnu m.a. vera:

- at tann skrásetti hevur møguleika at fáa menniskjaliga uppílegging í støðutakanina til avgerðina,
- at skrásetti fær høvi til at bera síni sjónarmið fram ella mótmæla eini avgerð,
- at dátúábyrgdarin leypandi hevur eftirlit við, at tín skipan virkar sum hon skal, og
- at dátúábyrgdarin nýtir anonymisering og dulnevning so nógv sum til ber.

Vegleiðing

© 2022 Dátueftirlitið

Endurprent við kelduávísing er lóglig.

Givið út:

Dátueftirlitið

Sigmundargøta 13

100 Tórshavn

Tlf: 309100

dat@dat.fo

www.dat.fo

